

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia poniedziałek, 16 grudnia 2019 r.

Poz. 5946

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia 10 grudnia 2019 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Opalenie"

Na podstawie art. 19 ust. 6, w związku z art. 20 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, 2244, 2340, z 2019 r. poz. 1696 i 1815) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Opalenie”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie fragmentu grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*, stanowiska cennych gatunków roślin, w szczególności groszku wielkoprzylistkowego *Lathyrus pisiformis*.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) położenie rezerwatu w obrębie kompleksu leśnego, z dala od siedzib ludzkich, lecz w bezpośrednim sąsiedztwie drogi gminnej;
- 2) występowanie licznej populacji groszku wielkoprzylistkowego przy granicy rezerwatu, w pasie drogowym drogi gminnej;
- 3) zachowanie w dobrym stanie stanowiska grądu subkontynentalnego, nieznacznie przekształconego na skutek nasadzeń sosny;
- 4) niewielka antropopresja.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. 1. Określa się następujące ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniew, do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) podczas planowania remontu/przebudowy drogi gminnej Opalenie - Mała Karczma na odcinku sąsiadującym z rezerwatem uwzględnić obecność stanowisk groszku wielkoprzylistkowego w obrębie pasa drogowego, a niezbędne prace wykonywać w sposób nie pogarszający stanu populacji tego gatunku;
- 2) pomiędzy Jeziorem Rakowieckim a rezerwatem nie wykonywać żadnych działań, które mogłyby zaburzyć przepływ w Młyńskiej Strudze (tj. ograniczyć przepływ poniżej przepływu biologicznego).

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Radosław Iwiński

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 10 grudnia 2019 r.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Lokalizacja w granicach rezerwatu tylko części populacji groszku wielkoprzylistkowego – możliwość zmniejszenia liczebności populacji (zniszczenia podczas prac drogowych osobników rosnących poza rezerwatem, w pasie drogowym).	Stopniowa metaplantacja groszku wielkoprzylistkowego z pobocza drogi do rezerwatu.
2.	Nadmierny udział gatunków iglastych, szczególnie sosny, w drzewostanach rezerwatu skutkujący m.in. zakwaszaniem gleb oraz zniekształceniem fitocenoz grądu subkontynentalnego <i>Tilio cordatae-Carpinetum betuli</i> .	Usuwanie sosny z drzewostanów grądu.
3.	Niewłaściwe warunki ekologiczne dla groszku wielkoprzylistkowego na powierzchniach, na których wykonywana/planowana jest metaplantacja tego gatunku: 1) zbyt duże zwarcie drzewostanu i krzewów (nadmierne zacienienie); 2) zbyt kwaśne pH gleby (o wartości 5-6).	Poprawa warunków ekologicznych dla groszku w miejscach metaplantacji: 1) zmniejszenie i utrzymanie zwarcia drzewostanu do poziomu optymalnego dla groszku (przerywanego do umiarkowanego) poprzez usunięcie części drzew oraz podkrzesanie gałęzi; 2) systematyczne usuwanie krzewów oraz samosiewów i odrośli drzew i krzewów, które nadmiernie zacieniają groszek; 3) podwyższenie wartości pH gleby do wartości ok. 7 (wapnowanie).
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
4.	Występowanie znacznej części populacji groszku wielkoprzylistkowego poza granicami rezerwatu, w pasie drogowym drogi gminnej - niebezpieczeństwo zniszczenia groszku na skutek koniecznych prac utrzymaniowych drogi lub jej remontu/przebudowy.	1) Stopniowa metaplantacja groszku wielkoprzylistkowego z pasa drogowego do rezerwatu na przygotowane powierzchnie; 2) monitoring populacji groszku; 3) niewykonywanie w pasie drogowym prac w sposób stwarzający zagrożenie dla groszku: a) niewykonywanie żadnych prac naruszających pokrywę roślinną w okresie

		<p>rozwoju i owocowania groszku, tj. od 15 III do końca VIII;</p> <p>b) niewykonywanie żadnych prac naruszających powierzchnię gruntu.</p>
5.	Zarastanie krzewami i wysokimi bylinami otwartych fragmentów północnego pobocza drogi przylegającej do granicy rezerwatu, co prowadzi do pogorszenia warunków ekologicznych dla groszku wielkoprzylistkowego, nadmiernej konkurencji i stwarza zagrożenie dla populacji tego gatunku.	Regularne wycinanie samosiewów i odrośli drzew i krzewów oraz koszenie roślinności zielnej: corocznie, po wysianiu nasion groszku (od 1 IX do 15 III), z wywiezieniem biomasy z powierzchni, na których występuje groszek.
6.	Obecność w obrębie pasa drogowego gatunków ekspansywnych (przede wszystkim trzcinnika piaskowego, podagrycznika i derenia) tworzących zwarte darnie uniemożliwiające rozwój innych gatunków roślin, w tym również groszku wielkoprzylistkowego oraz stwarzających zagrożenie wnikania do rezerwatu.	Usuwanie gatunków ekspansywnych z pasa pomiędzy południową granicą rezerwatu, a nawierzchnią drogi gminnej (z pasa drogowego).
7.	Rozwój drzew w pasie drogowym po południowej stronie drogi gminnej – niebezpieczeństwo zacienienia południowego skraju rezerwatu i pogorszenia warunków ekologicznych dla groszku wielkoprzylistkowego i innych gatunków ciepłolubnych.	Nie dopuszczenie do rozwoju drzew w pasie drogowym (wycinanie co 3-5 lat).
8.	Drastyczne wahania poziomu wody oraz okresowy brak przepływu rzeki Młyńskiej Strugi (niezachowany przepływ nienaruszalny).	Utrzymanie przepływu nienaruszalnego w Młyńskiej Strudze - systematyczne kontrole sposobu użytkowania elektrowni w Małej Karczmie w zakresie zgodności z wydanym pozwoleniem wodno-prawnym (m.in. weryfikacja założonych w pozwoleniu przepływów ze stanem faktycznym).
9.	Ruch pojazdów po drodze gminnej powodujący niekiedy śmierć zwierząt przebywających bądź odwiedzających rezerwat.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie pobocza drogi (pasa drogowego) z niską roślinnością (bez drzew); 2) ustawienie znaków drogowych ostrzegających o możliwej kolizji ze zwierzętami.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
10.	Wkraczanie trzcinnika piaskowego lub innych gatunków niepożądanych (np. dereń, podagrycznik, orlica, jeżyny) na powierzchnie, na które wprowadzany jest groszek wielkoprzylistkowy.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kontrola rozprzestrzeniania się trzcinnika oraz innych gatunków niepożądanych w rezerwacie; 2) usuwanie (mechaniczne) pojawiającego się trzcinnika oraz innych niepożądanych gatunków zagrażających groszkowi.

Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
11.	Wzrost antropopresji w przypadku bardziej intensywnego użytkowania szlaków przebiegających w rezerwacie i jego sąsiedztwie oraz drogi gminnej: zaśmiecanie, hałas, płoszenie zwierząt, zawlekanie nasion gatunków obcych dla flory rezerwatu.	<ol style="list-style-type: none">1) Utrzymanie/uzupełnienie oznakowania granic rezerwatu, tablic informacyjnych oraz infrastruktury służącej udostępnieniu;2) w przypadku znacznego zwiększenia antropopresji – wprowadzenie działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym.
12.	Gospodarka leśna w otoczeniu rezerwatu niedostosowana do potrzeb jego ochrony.	<ol style="list-style-type: none">1) Niewprowadzanie w sąsiedztwie rezerwatu gatunków, które mogą w przyszłości przenikać do rezerwatu (np. świerk, robinia, czeremcha amerykańska);2) w strefie sąsiadującej z rezerwatem, zwłaszcza na północnych zboczach doliny rzecznej, niewykonywanie prac gospodarczych w sposób, który prowadzi do odsłonięcia koryta cieku i strefy do 50 m od cieku.

Załącznik nr 2

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ¹⁾
1.	Poprawa warunków glebowych na wszystkich stanowiskach, na których występuje groszek wielkoprzylistkowy oraz w miejscach planowanych do jego metaplantacji.	1) Pomiary pH: 3-5 pomiarów na każdym stanowisku, nie rzadziej niż co 2 lata. Na podstawie wyników pomiarów należy określić potrzeby wapnowania, tj. przy pH poniżej wartości 7.	1) W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i: pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma, na łącznej długości ok. 300 m; o szerokości około 10-20 m. (pomiarów na stanowiskach należy prowadzić zarówno między już posadzonymi skupieniami groszku, jak i na ich obrzeżach, na powierzchniach do dalszej metaplantacji polegającej na stopniowym zagęszczaniu i powiększaniu arealu populacji w granicach rezerwatu).
		2) Wapnowanie powierzchni wskazanych w oparciu ww. ocenę mieszkanką wapna i dolomitu lub innych związków zapewniających możliwie długotrwały wzrost pH. Prace wykonać późnym latem lub jesienią (VIII-X). Dawkę należy dostosować do aktualnych potrzeb, tak aby doprowadzić do pH ok. 7.	2) W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i: pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma, na łącznej długości ok. 300 m, o szerokości około 10-20 m. Wskazane jest stopniowe zwiększanie powierzchni zwapnowanych.
2.	Przygotowanie powierzchni do metaplantacji groszku wielkoprzylistkowego	Usunięcie wszystkich sosen w pasie o szerokości do 10 m i na długości ok. 100 m.	Oddział 232p - pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma.
3.	Utrzymanie powierzchni, na których występuje groszek wielkoprzylistkowy oraz na które będzie przesadzany w stanie wolnym od ekspansywnych bylin oraz nadmiernej konkurencji ze strony drzew i krzewów.	1) Ocena zarastania powierzchni przez liściaste gatunki drzew i krzewów (głównie leszczynę, dereń i lipę), nie rzadziej niż co 2 lata; w przypadku zbyt dużego zwarcia drzew lub fruticetyzacji (powodujących zacienienie) – usunięcie lub podkrzesanie części drzew (do osiągnięcia zwarcia przerywanego do umiarkowanego) i wycięcie krzewów oraz usuwanie odrośli.	1) W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i: pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma, na łącznej długości ok. 300 m, o szerokości około 10-20 m.

¹⁾ Oddziały leśne wg Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Starogard, Leśnictwa Opalenie, na lata 2010-2019.

		2) ocena występowania ekspansywnych gatunków roślin zielnych (np. trzcinnika piaskowego, podagrycznika, orlicy, wyki) oraz jeżyn; w przypadku ich obecności na powierzchniach - systematyczne usuwanie (mechaniczne).	2) W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i - pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma, na łącznej długości ok. 300 m, o szerokości około 10-20 m.
4.	Przesadzanie osobników groszku wielkoprzylistkowego z pasa drogowego na wyznaczone i przygotowane powierzchnie w rezerwacie.	1) Przesadzać jednorazowo ok. 20% populacji groszku występującej w pasie drogowym; 2) prace wykonywać co 1- 3 lata, na początku okresu wegetacyjnego (maj-początek czerwca, przed kwitnieniem groszku); 3) wykopywać pojedyncze okazy lub grupy roślin z bryłą korzeniową o średnicy ok. 0,5m, a następnie przesadzać na przygotowane powierzchnie (stanowiska do metaplantacji groszku powinny mieć zróżnicowane warunki ekologiczne, tak aby umożliwić przeżycie przesadzonych okazów w przypadku wystąpienia ekstremalnych warunków pogodowych); 4) po przesadzeniu podlewać – koniecznie bezpośrednio po zabiegu metaplantacji oraz, w przypadku braku opadów, w terminach późniejszych - wg potrzeb; 5) podczas poboru roślin do przesadzania nie należy przenosić fragmentów darni z podagrycznikiem, trzcinnikiem i innymi gatunkami ekspansywnymi, aby nie przenieść w granice rezerwatu gatunków najbardziej zagrażających populacji groszku; 6) każdą przesadzoną kępę groszku oznaczać w terenie w sposób trudny do zlokalizowania dla osób postronnych; 7) oceniać efekty wykonywanych działań, co 1-3 lata i na podstawie wyników monitoringu określać dalszą potrzebę i zakres metaplantacji groszku.	W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i: pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma, na łącznej długości ok. 300 m, o szerokości około 10-20 m.
5.	Zasilenie populacji groszku wielkoprzylistkowego w rezerwacie.	1) Zbiór nasion z osobników groszku rosnących w pasie drogowym (z miejsc zdominowanych przez trzcinnik, podagrycznik lub inne ekspansywne	W obrębie oddziałów 2311, 232p, 234h, 234i: pas przy południowej granicy rezerwatu, od strony szosy Opalenie - Mała Karczma,

		gatunki uniemożliwiające kiełkowanie nasion groszku); 2) zbierać najwyżej 20% nasion dostępnych w dniu zbioru; 3) zbierać w okresie dojrzałości nasion (VI-VII), przed ich wysianiem do gruntu; 4) wysiewać zebrane nasiona na powierzchnie opisane w ust. 4.	na łącznej długości ok. 300 m, o szerokości około 10-20 m.
6.	Monitoring populacji groszku wielkoprzylistkowego	Ocena populacji groszku co 1-3 lata (liczebność, struktura wiekowa, stan zdrowotny), 2-3 razy w ciągu 1 sezonu (od V do VII), w granicach rezerwatu oraz w pasie drogowym.	W obrębie całego rezerwatu.
7.	Unaturalnianie składu gatunkowego drzewostanu grądu subkontynentalnego (udział w drzewostanie: so – 9, lp – 1).	1) Usunięcie ok. 30% nasadzonej sosny (zabieg o charakterze trzebieży późnej); 2) prace wykonać w 2 nawrotach w celu usunięcia po 15% drzew każdorazowo; 3) zabieg wykonać w okresie jesienno-zimowym (od IX do końca II); 4) wycięte drzewa usunąć z rezerwatu pozostawiając około 10% jako martwe drewno (całe drzewa, w rozproszaniu, nie składane w stosy); 5) powierzchnia 1,54 ha.	Oddział 232p.
8.	Utrzymanie/ uzupełnienie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic informacyjnych.	1) Utrzymanie oznaczenia granic rezerwatu za pomocą zielonych, poprzecznych pasków na drzewach rosnących w pobliżu jego granicy (pojedynczy pasek obejmujący około połowę obwodu pnia, umieszczony na od zewnętrznej strony rezerwatu na wysokości ok. 1,5 m);	1) Na granicy rezerwatu;
		2) ustawienie i utrzymanie tablic urzędowych oraz informacyjnych – wg potrzeb.	2) w pobliżu granic rezerwatu oraz szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego.
9.	Utrzymanie infrastruktury turystycznej.	Utrzymanie w dobrym stanie kładki przez Młyńską Strugę (w ciągu udostępnionego szlaku).	Kładka przez Młyńską Strugę łącząca tereny oznaczone jako oddziały 232n i 232o.
10.	Usuwanie odpadów.	Według potrzeb.	Cały rezerwat, szczególnie wzdłuż szosy i udostępnionego szlaku.